

Отже, як було встановлено, за наявною нормативно-правою базою використання криптовалют у господарській діяльності вбачається лише як торгівля віртуальним товаром, а отже криптовалюти не можуть бути платіжним засобом. Цим шляхом йде і судова практика [1].

Перспективи подальших наукових розробок в цьому напрямку полягають у обґрунтуванні правового статусу криптовалют з метою надання можливості використовувати їх у господарській діяльності не лише як віртуальний товар, а і як засіб платежу. Це, у свою чергу, потребує суттєвої перебудови чинного законодавства, що врегульовує окреслені питання.

Література

1. Правовой статус Bitcoin:разрешен или запрещен?// [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://sud.ua/ru/news/laws/107613-pravovoy-status-bitcoin-razreshen-ili-zapreshchen>

УДК 330:341

Світлана Клименко

к. е. н., доцент кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
kneusvetlana@ukr.net

Наталія Кривошей

студентка 6 курсу факультету економіки та управління
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
krivosheynatalia@ukr.net

ДЕРЖАВНЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ СТИМУЛИРОВАНИЕ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

STATE STIMULATION OF INNOVATIVE ENTERPRISE IN UKRAINE

Анотація. Проаналізовано методи державного впливу на інноваційне підприємництво в Україні. Розглянуто динаміку фінансування інновацій в Україні. Проаналізовано досвід інших країн в стимулюванні інноваційної діяльності.

Аннотация. Проанализированы методы государственного воздействия на инновационное предпринимательство в Украине. Рассмотрена динамика финансирования инноваций в Украине. Проанализирован опыт других стран в стимулировании инновационной деятельности.

Abstract. The methods of state influence on innovative entrepreneurship in Ukraine are analyzed. The scales of innovation financing in Ukraine are considered. The experience of other countries in stimulating innovation activity is analyzed.

Стимулювання інноваційної діяльності є одним з основних шляхів стабілізації економіки країни та зростання її конкурентоспроможності на світовій арені. Тож, провідні країни світу до основних факторів економічного розвитку відносять саме інновації. Адже, за оцінками експертів, 50-95% приросту ВВП у цих країнах отримується за рахунок інновацій [10]. Отже підтримка інноваційної діяльності на державному рівні є досить цікавим способом позитивного впливу на динаміку ВВП і економічний розвиток країни в цілому. Використовуючи різні методи стимулювання розвитку інноваційної сфери, такі як програми сприяння поширенню знань чи стимулювання трансферу новітніх технологій, держава може стимулювати розвиток економіки країни.

Проблеми інноваційного підприємництва та державного впливу на інноваційну діяльність досліджувалися багатьма вченими. Зокрема значний внесок зробили О. Амоша, І. Чичкало-Кондрацька, Р. Яковенко, І. Матюшенко, Н. Петрина, С. Колодинський, О. Подмазко, Л. Лісогор, О. Мокій, В. Нежиборець, Н. Петрина, О. Притикіна, В. Сизоненко, Ю. Яковець та ін.

Відтак, метою роботи є дослідження способів державного стимулювання інноваційного підприємництва в Україні та досвіду інших країн, а також надання рекомендацій щодо підвищення ефективності стимулювання інноваційного підприємництва в Україні.

Існує безліч методів державного стимулювання інноваційного підприємництва. Дані методи зазвичай поділяють на прямі та опосередковані (непрямі) засоби впливу органів державного управління. До найпоширеніших методів прямого державного стимулювання інноваційної діяльності відносять: державні контракти та державні замовлення, встановлення фіксованих цін, фіксованих валютних курсів, ліцензування та квотування, встановлення різноманітних стандартів, субсидії та дотації, а також пряме фінансування з бюджету. До непрямих методів стимулювання інноваційного підприємництва належать: встановлення норм амортизації, зміна ставок оподаткування, митні тарифи, антимонопольне законодавство та патентно-ліцензійна політика, а також науково-технічне прогнозування [4, с.74].

Вітчизняна практика стимулювання інноваційного підприємництва передбачає використання, в переважній більшості прямих методів державного впливу. Ці методи можуть бути недостатньо ефективними, оскільки їх дієвість залежить від оцінки інноваційного проекту експертами. А така оцінка може бути досить суб'єктивною. Непрямі методи державного стимулювання інноваційної діяльності спрямовані на стимулювання інноваційного підприємництва шляхом забезпечення більшого доходу інноватора. Досвід розвинених країн підтверджує високу ефективність непрямих методів стимулювання інноваційного підприємництва.

В Україні фінансування інноваційних розробок є важливою складовою стимулювання інноваційного підприємництва. Для фінансування інноваційної сфери в Україні використовують наступні державні інвестиційні ресурси: бюджетні кошти, кошти позабюджетних фондів, державні запозичення, державне майно.

Динаміка зміни частки витрат державного бюджету України на інноваційну діяльність в структурі ВВП за останні 5 років наведена у таблиці 1.

Таблиця 1

ЧАСТКА ВИТРАТ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА ІННОВАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СТРУКТУРІ ВВП УКРАЇНИ

Рік	ВВП, млн. грн	Загальна сума витрат державного бюджету на інноваційну діяльність, млн. грн	Частка витрат державного бюджету на інноваційну діяльність у структурі ВВП України, %
2012	1459096	224,3	0,0154
2013	1522657	24,7	0,0016
2014	1586915	344,1	0,0217
2015	1988544	55,1	0,0028
2016	2385367	179,0	0,0075

Джерело: складено автором на основі [3]

Як бачимо з таблиці 1, впродовж досліджуваного періоду найбільше коштів на інноваційну діяльність було витрачено у 2014 році (а саме 0,0217% від рівня ВВП), а найменшу суму – у 2013 році (0,0016% обсягу ВВП). За даними таблиці 1, також можна сказати, що з 2012 по 2016 рр. в Україні частка витрат державного бюджету на інноваційну діяльність у структурі ВВП жодного року не відповідала нормі даного показника в розвинених країнах, а саме 1,7%. Як бачимо, у 2016 році порівняно з 2015 роком питома вага витрат державного бюджету на інноваційну діяльність в структурі ВВП зросла з 0,0028% до 0,0075% тобто на майже 168 %.

Хоча важливість створення сприятливих умов для розвитку інноваційного підприємництва й інноваційної діяльності розуміють усі, та на даний час в Україні вони так і

не створені. Враховуючи перспективи інтеграції України у ЄС, для нашої держави досить важливо вивчати досвід розвинених європейських країн в стимулюванні інноваційного підприємництва, щоб, проаналізувавши його, взяти найкраще для себе.

Переважно, у розвинених країнах для стимулювання інноваційних процесів використовується такі методи [4, с.76]:

- ✓ пільгове оподаткування прибутку через зменшення бази і ставок оподаткування;
- ✓ ліцензування та квотування;
- ✓ надання дослідного та інвестиційного (податкового) кредиту;
- ✓ "податкові канікули" протягом кількох років на прибуток;
- ✓ зниження ставок податку на прибуток на замовлені та спільні НДДКР;
- ✓ створення нормативно-правової бази та економічних механізмів для підтримки і стимулювання інноваційної діяльності тощо.

Як бачимо, в країнах з розвинутою ринковою економікою акцент роблять на застосуванні непрямих методів державного впливу на інноваційне підприємництво. Оскільки в Україні переважно застосовують прямі методи державного впливу, вивчення досвіду розвинених країн у стимулюванні інноваційного підприємництва є гарним способом пошуку інформації для удосконалення національного механізму підтримки і стимулювання інновацій.

У Китаї, наприклад, застосовують модель інноваційного розвитку зорієнтовану на максимально ефективне використання ресурсної бази певного регіону. Тобто у Китаї основною умовою надання підтримки (найчастіше у формі початкових інвестицій, які надаються селищною радою) високотехнологічного бізнесу є вимога максимально ефективно використовувати природні ресурси певного регіону. В Україні даний підхід також можна було б застосовувати в регіонах, що мають специфічні природні ресурси, наприклад рекреаційні, кліматичні чи видобувні. Щоб спонукати інноваційні підприємства спрямовувати свою діяльність на максимально ефективне використання ресурсів регіону.

Цікавим також є досвід Ізраїлю. В Ізраїлі держава, в основному, стимулює розвиток малого високотехнологічного експортоорієнтованого бізнесу. Вважається, що комерційні високотехнологічні фірми становлять основу для економічного зростання, тому державна значні ресурси спрямовує у сферу їх інкубування і створення фондів початкових інвестицій для фінансування їхньої діяльності. В Ізраїлі існує велика кількість бізнес-інкубаторів. Притому, бізнес-інкубатори надають широкий спектр консультативних послуг для інноваторів, різноманітні форми фінансової підтримки підприємців, які мають потенційно привабливу науково-технічну ідею [9, с. 131-132]. В Україні, звісно, також існують бізнес-інкубатори, але метою діяльності більшості з них є надання звичайних офісних консультативних послуг з обмеженого кола питань. Тому Україні можна перейняти досвід Ізраїлю і спрямувати діяльність бізнес-інкубаторів на стимулювання наукових розробок та перевірку їх конкурентоспроможності на початкових етапах. А також необхідно спростити проходження адміністративних процедур.

Наочним прикладом ефективного використання непрямих методів державного стимулювання інноваційного підприємництва є досвід Іспанії, Італії та Німеччини. Це досить розвинені країни, де існують не тільки низькі ставки базових податків, але ще й спеціальна система заохочення інноваційних високоризикових проектів (наприклад, право не сплачувати податки протягом певного періоду). Держава здійснює такі заходи щоб спонукати інвесторів вкладати кошти в інноваційні проекти, адже це дозволяє отримувати їм більші прибутки.

Однією з найбільш інноваційних держав в світі є Фінляндія. В даній країні значна увага приділяється використанню прямих методів стимулювання інноваційного підприємництва. Держава надає досить суттєві субсидії підприємствам, що здійснюють розробки і впровадження інновацій.

Також, цікавим методом державного впливу на інноваційну діяльність, що застосовується у розвинених європейських країнах, є державно-приватне партнерство у

інноваційній сфері. Дане партнерство передбачає тривалу співпрацю органів державної влади з приватним сектором у спільному фінансуванні наукових досліджень та розробок, спільному розробленні конкурентних процедур вибору інноваційних проектів, які будуть реалізовуватися тощо.

Отже можемо підсумувати, що вдосконалення державної інноваційної політики в сфері стимулювання інноваційного підприємництва повинно відбуватися у напрямі збагачення інструментарію, активного використання непрямих методів стимулювання. Це означає, що в Україні, проаналізувавши досвід розвинених країн, необхідно сформувати свою систему методів державного регулювання інноваційної діяльності, враховуючи ресурсні можливості. Використання світового досвіду стимулювання інноваційного розвитку могло б активізувати інноваційні процеси в Україні і позитивно вплинути на зростання ВВП. Наприклад, держава може зробити акцент в стимулюванні інноваційного підприємництва на наданні субсидій та особливих кредитів для інноваційних підприємств, встановленні їм режиму пільгового оподаткування прибутку. Також створювати більше бізнес-інкубаторів, науково-дослідних центрів і технопарків, адже в інноваційній діяльності етап розробки і оцінки перспектив новації є найскладнішим і потребує кваліфікованої допомоги.

Література

1. Господарський кодекс України. Від 16 січня 2003 р. – К. : Атака, 2003. – 208 с.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України: 04.06.2002 р., № 40-IV / Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – С. 266.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
4. Захарченко В. І., Корсікова Н. М., Меркулов М. М. Інноваційний менеджмент: теорія і практика в умовах трансформації економіки. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 448 с.
5. Колодинський С. Б. Особливості державного регулювання інноваційної діяльності // Вісник соціально-економічних досліджень: Зб. наук. пр. - Одеса, 2002. - Вип.13. - С.149-152.
6. Матюшенко І.Ю. Перспективи створення національної інноваційної системи в Україні [Електронний ресурс] / І.Ю. Матюшенко. – Режим доступу до документів на 12.03.18 : http://iee.org.ua/files/alushta/13-matyushenko-perspektyvy_stv.pdf.
7. Петрина Н. Базові умови створення інноваційної моделі розвитку економіки України // Економіка України. – 2006. – №8. – С.35-40
8. Пескова Н.В. Інноваційна компонента економіки знань в Україні / Н.В. Пескова, О.В. Дзяд [Електронний ресурс]. – Режим доступу на 12.03.18: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=5689>
9. Подмазко О. М. Державне регулювання інноваційного процесу // Вісник соціально-економічних досліджень: Зб. наук. пр. - Одеса, 2002. - Вип.11. - С.131-134.
10. Чичкало-Кондрацька І. Б. Зарубіжний досвід використання фінансових механізмів стимулювання інноваційного розвитку / І. Б. Чичкало-Кондрацька // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1.
11. Яковенко Р. В. Інноваційна діяльність в Україні: проблеми та перспективи. / Р. В. Яковенко, А. М. Чернега [Електронний ресурс]. – Режим доступу на 12.03.18: [http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22\(2\)_ekon/stat_20_1/72.pdf](http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_22(2)_ekon/stat_20_1/72.pdf)